

Kaže se da svaki porezni obveznik mora pridonositi društvenoj zajednici sukladno načelu korisnosti odnosno načelu porezne snage. Iako je tako definiran zahtjev pred porezni sustav iako razumljiv njegova implementacija u praksi je često vrlo, vrlo složena.

Najprije se susrećemo s problemom što je to zapravo porezna snaga poreznog obveznika. U prethodnim smo napisima rekli da to može biti: dohodak, bogatstvo ili potrošnja.

Kad taj problem riješimo postavlja se pitanje da li od svakog poreznog obveznika uzeti apsolutno, proporcionalno i marginalno jednako.

Marginalisti i teoretičari korisnosti nam sugeriraju da je najbolje načelo marginalne porezne žrtve što znači da će svaki porezni obveznik biti oporezovan tako da izgubi jedanku količinu korisnosti.

U koliko bi porezni sustav kreirali po načelu marginalne žrtve u konačnici bi bili i rad i kapital jednako marginalno oporezovani sukladno marginalnoj učinkovitosti svakih od tih faktora privredne aktivnosti. To znači da bi porezni sustav izazvao indiferenciju od strane poduzetnika u kombinaciji izokvante, što znači da se privredni faktori ne bi nužno koristili sukladno raspoloživim količinama već bi tržište određivalo nivo zaposlenosti rada odnosno kapitala. Iako nam ekonomska teorija sugerira da svaka ponuda i potražnja ima neki svoj ekvilibrij polazeći od tehnološkog determinizma privredne aktivnosti nema razloga da se ponuda i potražnja izjednače u točki koja će apsorbirati ponuđene faktore po ravnotežnoj cijeni.

Upravo nemogućnost da tržište «čisti» ponudu i potražnju putem cijena mora se pojaviti država smatraju keynesijanci odnosno intervencionisti a suprostavljaju neoliberalisti (svih boja). U koliko nismo zagriženi pristalica neoliberalističke doktrine iako ćemo prihvatiti sugestiju da država svojom «razumnom» poreznom politikom može značajno - kao katalizator - utjecati u ostvarivanju ciljeva ekonomske politike.

Sve prethodne napomene u sebi implementiraju statička, a u najboljem slučaju linearna i homogena kretanja. Kao što znamo privreda se ponaša ciklički i nelinearno pa je prema tome potrebno voditi anticikličku i nelinearnu ekonomsku politiku. (Od velike je koristi teorija kaosa.) Istovremeno ne treba gubiti iz vida dugoročne ciljeve ekonomske politike. Često anticiklička i dugoročno razvojna ekonomska politika su u suprotnosti pa diskrecionim mjerama zapravo destruiramo sustav. Izneseno sugerira da se sustav tako komponira da ima u svom mehanizmu funkcioniranja što više tzv. ugrađenih stabilizatora. Nelinearna ciklička kretanja ukazuju na nužnost nelinearnih poreznih obveza što je moguće ostvariti proporcionalnim i progresivnim poreznim stopama. U jednom sam radu dokazao da linearno oporezivanje dobiti ima učinke ugrađenih stabilizatora iako nije sasvim izvjesno da bi u slučaju intenzivnije promjene ciklusa bile primjereno učinkovite.

Sve u svemu već ova mala kratka opservacija o mogućim ekonomskim učincima poreza pokazuje koliko je porezni sustav složen i koje su snažne interakcije u odnosima sa drugim podsustavima ekonomskog sustava i u kojoj mjeri značajno djeluje i na cjelokupni društveni

Žrtva – Peti put

Autor Guste Santini
Srijeda, 15 Rujan 2004 20:24

sustav. Upravo zato cost-benefit analiza daje, iako ne precizne, ono bar prihvatljive rezultate pri donošenju odluke da li primijeniti ili ne neku mjeru u poreznom sustavu.

Dragi čitaocē pokušaj si predstaviti što je potrebno sve učiniti da bi se učinila valjana porezna reforma.